

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **P.**, bývajúceho **X.**, zastúpeného v dovolacom konaní JUDr. **P.**, advokátom so sídlom v **B.**, proti odporkyni **D.**, bývajúcej **X.**, zastúpenej JUDr. **H.**, advokátkou so sídlom v **B.**, **o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 4 C 237/2003, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2007 sp. zn. 3 Co 373/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2007 sp. zn. 3 Co 373/2007 a uznesenie Okresného súdu Bratislava IV z 3. júla 2007 č.k. 4 C 237/2003-93; vec vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV uznesením z 3. júla 2007 č.k. 4 C 237/2003-93 zastavil konanie. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Zároveň rozhodol o vrátení súdneho poplatku 900 Sk navrhovateľovi. Zastavenie konania odôvodnil nedostatkom právomoci a nedostatkom príslušnosti slovenských súdov na prejednanie veci s poukazom na § 7, § 103, § 104 ods. 1 veta prvá, § 88 ods. 1 písm. b/ a § 79 ods. 1 O.s.p. Manželstvo účastníkov bolo rozvedené Rodinným súdom v Austrálii, ktorý je podľa slovenského právneho poriadku príslušný rozhodovať aj o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Obaja účastníci sú austrálski štátni občania s trvalým pobytom v Austrálii, predmetný rozsudok o rozvoďte nebol uznaný osobitným výrokom slovenského súdu v súlade s § 63 zákona č. 97/1963 Zb., preto nemôže byť podkladom pre rozhodovanie slovenského súdu a v Slovenskej republike nie je súd, ktorý by bol na konanie o vyporiadanie

bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov príslušným. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p., o vrátení súdneho poplatku rozhodol podľa § 11 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie navrhovateľa uznesením z 19. decembra 2007 sp. zn. 3 Co 373/2007 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. Odporčkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení poukázal na to, že návrh na začatie konania v danej veci podal advokát zapísaný do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory, ktorý na konanie nemal riadne plnomocenstvo; predmetný návrh podal na základe poverenia JUDr. K., advokáta pôsobiaceho a zapísaného v zozname advokátov v Českej republike, ktorého dňa 16. októbra 2003 splnomocnil navrhovateľ na podanie návrhu na začatie konania a na konanie pred súdom vo veci vyporiadania spoločného majetku manželov. JUDr. K. v čase podania návrhu, ale ani neskôr (podľa zákona č. 586/2003 Z.z.) nebol zapísaný do zoznamu advokátov v Slovenskej republike, preto nemal oprávnenie zastupovať navrhovateľa v konaní pred súdmi Slovenskej republiky a podať návrh na majetkové vyporiadanie spoločného majetku manželov. Túto právnu nespôsobilosť nie je možné nahradiť ani poverením JUDr. K. z 18. októbra 2003 udeleným JUDr. P., lebo nie je oprávnením podľa § 25 ods. 3 O.s.p. Nakoľko nedostatky plnomocenstva neboli odstránené ani v odvolacom konaní, rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania považoval za vecne správne. Zároveň uviedol, že návrh na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov je podaný predčasne, pretože doposiaľ nebolo predložené uznanie rozhodnutia o rozvode manželstva účastníkov konania v zmysle § 63 zákona č. 97/1963 Zb., keďže Slovenská republika (predtým Československá republika) je v zmysle vyhlášky č. 131/1976 Zb. viazaná Dohovorom o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spolužitia.

Uznesenie krajského súdu navrhovateľ napadol dovolaním z dôvodu, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Súd pochybil, keď neuznal plnomocenstvo JUDr. P. na jeho zastupovanie v konaní, pretože v plnej moci udelenej JUDr. K. súhlasil s tým, aby ho zastupoval JUDr. P., advokát zapísaný v Slovenskej advokátskej komore v prípade, ak nebude môcť vykonať zastupovanie JUDr. K.. JUDr. K. od účinnosti zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii (od 1. januára 2004) je ako hosťujúci euroadvokát považovaný za advokáta podľa tohto zákona, teda je považovaný za advokáta zapísaného do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora (§ 2 uvedeného zákona) a nijaký predpis mu nezakazuje udeliť substitučnú plnú moc, naopak v určitých prípadoch

vyžaduje, aby mal na území Slovenskej republiky tzv. spolupracujúceho advokáta. To znamená, že od 1. januára 2004 je substitučná plná moc udelená JUDr. K. JUDr. P. bezchybnou a platnou plnou mocou podľa § 25 ods. 3 O.s.p., preto je oprávnená zhojiť aj úkony vykonané pred týmto dňom. Odvolací súd nesprávne vec právne posúdil, keď potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa majúce za to, že odvolanie podané JUDr. P. bolo podané neoprávnenou osobou, hoci v prípade, ak by bolo odvolanie skutočne podané neoprávnenou osobou (pokiaľ by splnomocnenie udelené JUDr. P. nebolo dostačujúce), mal súd odvolanie odmietnuť (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a nie uznesenie prvostupňového súdu potvrdiť. Odvolací súd tiež pochybil, keď potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa bez nariadenia pojednávania, čím odňal navrhovateľovi možnosť konať pred súdom. Ďalej uviedol, že k odňatiu možnosti navrhovateľa konať pred súdom došlo aj tým, že súd prvého stupňa zastavil konanie pre nedostatok jeho právomoci. Podľa vyhlášky č. 131/1976 Zb., ktorou bolo zverejnené, že Československá socialistická republika je viazaná Dohovorom o uznávaní rozvodov a zrušení manželského spoluzitia dňom 11. júla 1976, ktorého signatárom je aj Austrália, osobitné rozhodnutie súdu o uznaní rozsudku austrálskeho súdu nie je potrebné. Súd od neho nežiadal predloženie rozhodnutia o uznaní cudzieho rozhodnutia, čo svedčí o tom, že sa s jeho názorom stotožnil. Ak súd názor dodatočne zmenil, nedostatok rozhodnutia o uznaní rozsudku o rozvode nie je dôvodom na zastavenie konania podľa § 104 ods. 1 vety prvej O.s.p. Súd mal a mohol v takom prípade konanie prerušiť do rozhodnutia súdu o uznaní rozsudku austrálskeho súdu. Tiež chýbajúci údaj o občianstve účastníkov v návrhu je síce vadou návrhu, avšak nie takou, pre ktorú možno bez ďalšieho konanie zastaviť, pretože súd navrhovateľa na odstránenie väd nevyzval. Súd prvého stupňa pre vyriešenie otázky príslušnosti súdu ponechal bez povšimnutia aj štátne občianstvo účastníkov a nezistil ani ďalšie skutočnosti zakladajúce právomoc slovenských súdov napriek tomu, že predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva je aj nehnuteľnosť, čo v zmysle § 37d zákona č. 97/1963 Zb. zakladá výlučnú právomoc slovenského súdu bez ohľadu na štátnu príslušnosť účastníkov. Rozhodnutie súdu je nepreskúmateľné, pretože súd nebral do úvahy ustanovenia vyhlášky č. 131/1976 Zb., ako aj ustanovenia zakladajúce právomoc slovenského súdu. Žiadal preto napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s uznesením okresného súdu zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie navrhovateľa ako nedôvodné „zamietnuť“. Uviedla, že odvolací súd rozhodol vecne správne a v súlade s platnou právnou úpravou slovenského práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas osoba oprávnená na tento procesný úkon, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Odvolací súd svojím uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, dovolanie však nesmeruje proti potvrdzujúcemu uzneseniu uvedenému v § 239 ods. 2 písm. a/ až c/ O.s.p. Dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Vzhľadom na uvedené by prípustnosť dovolania navrhovateľa prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné.

Navrhovateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

So zreteľom na dovolateľom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký nesprávny, procesné ustanovenia porušujúci postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a v konaní uplatňovať (realizovať) procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Pri posudzovaní otázky, či v danom prípade došlo v konaní na súdoch nižších stupňov k odňatiu možnosti navrhovateľa konať pred súdom, vzal dovolací súd na zreteľ, že vada konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Za porušenie tohto práva treba považovať aj rozhodnutie súdu o zastavení konania pre nedostatok právomoci a príslušnosti súdu na konanie, ak pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky, lebo takýmto rozhodnutím sa navrhovateľovi odopiera právo na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva (predmetom ktorého je aj nehnuteľnosť nachádzajúca sa na území Slovenskej republiky).

Podľa § 1 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení platnom do 29. februára 2004 v čase podania žaloby (ďalej len „zákon č. 97/1963 Zb.“) účelom tohto zákona je ustanoviť, ktorým právnym poriadkom sa spravujú občianskoprávne, rodinné, pracovné a iné podobné vzťahy s medzinárodným prvkom, upraviť právne postavenie cudzincov, ako aj ustanoviť postup slovenských justičných orgánov pri úprave týchto vzťahov a rozhodovanie o nich a tým napomáhať medzinárodnej spolupráci.

Podľa § 37 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb. právomoc slovenských súdov v majetkových sporoch je daná, ak je daná podľa slovenských predpisov ich príslušnosť.

Konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva je vecou majetkovou, preto je treba právomoc slovenských súdov riešiť z hľadiska vyššie citovaného § 37 zákona č. 97/1963 Zb.

Podľa § 84 O.s.p. na konanie je príslušný všeobecný súd účastníka, proti ktorému návrh smeruje (odporca), ak nie je ustanovené inak.

Všeobecným súdom občana je súd, v obvode ktorého má občan bydlisko, a ak nemá bydlisko, súd, v obvode ktorého sa zdržuje (§ 85 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 86 ods. 2 O.s.p. proti tomu, kto nemá iný príslušný súd v Slovenskej republike, možno uplatniť majetkové práva na súde, v obvode ktorého má majetok.

Namiesto všeobecného súdu odporcu je na konanie príslušný súd, ktorý rozhodoval o rozvode, ak ide o vyporiadanie manželov po rozvode ohľadne ich bezpodielového spoluvlastníctva alebo iného majetku alebo o zrušenie spoločného nájmu bytu (§ 88 ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

Pri posudzovaní otázky, či je v danom prípade daná právomoc slovenských súdov podľa § 37 ods. 1 zákona č. 97/1963 Zb., ustanovenie § 88 ods. 1 písm. b/ O.s.p. aplikovať nemožno. Najvyšší súd sa stotožňuje s názorom uvedeným k § 88 písm. b/ O.s.p. v Komentári k občanskému soudnímu řádu, I.díl, vydanom nakladateľstvom Panorama Praha 1985, str. 386, podľa ktorého ustanovenie § 88 písm. b/ O.s.p. možno použiť len vtedy, ak rozvod manželstva vyslovil niektorý československý súd (dnes súd Slovenskej republiky). Ak rozvod vyslovil niektorý cudzozemský súd, budú pre určenie miestnej príslušnosti vo veciach tu uvedených platiť všeobecné ustanovenia. Je totiž logické, aby v týchto prípadoch pre určenie miestnej príslušnosti súdov platili všeobecné ustanovenia, pretože pri použití § 88 ods. 1 písm. b/ O.s.p. by vždy rozhodoval cudzozemský súd, okrem prípadov, kedy by právomoc slovenských súdov bola založená písomnou dohodou účastníkov.

Príslušnosť slovenských súdov je teda v danom prípade daná preto, že je daná príslušnosť Okresného súdu Bratislava IV, v obvode ktorého sa nachádza nehnuteľnosť v bezpodielovom spoluvlastníctve účastníkov, ktorá je predmetom vypořádania ich bezpodielového spoluvlastníctva (viď aj § 86 ods. 2 O.s.p.).

Keďže v danej veci súdy nesprávne posúdili otázku právomoci a príslušnosti súdu, v dôsledku čoho súd prvého stupňa konanie zastavil (a odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil čiastočne aj z iných dôvodov), dospel dovolací súd k záveru, že týmto postupom súdov bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania potvrdil aj z dôvodu nedoloženia plnej moci udelenej navrhovateľom na jeho zastupovanie v konaní advokátom JUDr. P.. Uvedený záver odvolacieho súdu taktiež nie je správny.

Kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (§ 103 O.s.p.).

Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia, pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 O.s.p.).

Plná moc na zastupovanie účastníka v konaní, ak si účastník zvolil zástupcu, patrí k podmienkam konania. Nedoloženie plnej moci udelenej na zastupovanie v občianskom súdom konaní je odstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Preto, ak odvolací súd mal pochybnosti o tom, či JUDr. P. je oprávnený podať návrh na začatie konania a zastupovať navrhovateľa v konaní pred súdom na základe poverenia českého advokáta JUDr. K. z 18. októbra 2003, bolo jeho povinnosťou v zmysle § 104 ods. 2 O.s.p. urobiť vhodné opatrenia smerujúce k odstráneniu uvedenej vady návrhu, konkrétne bolo potrebné vykonať

šetrenie a vyzvať navrhovateľa, aby sa vyjadril, koho splnomocnil na zastupovanie v konaní a aký bol rozsah jeho poverenia. Bez odstránenia uvedeného nedostatku podmienky konania, rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa o zastavení konania (aj keď z iného dôvodu) treba považovať za predčasné.

Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesným postupom súdov oboch nižších stupňov došlo v danom prípade k odňatiu možnosti navrhovateľa konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Uvedená procesná vada zakladá vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil tak potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ako aj ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. marca 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková